

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Tompa Mihály-utca 10. sz.

Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.

Telefon-szám: 52.

Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:

KOMÁROMY ISTVÁN.

Kiadó laptulajdonos:

ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona. Fél évre . . . 4 korona.
Egyes szám ára 20 fillér.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petsor térfogata . . . 12 fillér.
Nyilttér sora 40 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

A vármegye vámszedési joga.

Egy pár év óta vajdó fontos közérdekű kérdés — a vármegyei vasuti állomásokhoz vezető utakon a vármegye által szedhető vámokról — nyert érdemi megoldást a folyó hó 6-án megtartott rendkívüli vármegyei törvényhatósági bizottsági közgyűlésen.

Szerettük volna ez alkalommal már azt irni, hogy végleges megoldást, mert erre a vámjövödelemre égető szüksége van vármegyénknek, de mivel még a kormányhatósági felülbírálás, mely a mi reményünk szerint csak kedvező lehet, hátra van, a végleges megoldást nem konstatálhatjuk.

Örömmel adjuk közre azonban, hogy vármegyénk közönsége megértette a kérdés kiváló fontosságát s a közgyűlésben az ellen senki komolyabb kifogást nem emelt, mert hiszen mindenkinek be kell látni, hogy pénz nélkül utakat, különösen a mai drága munkabér viszonyok mellett, fejleszteni és fentartani nem lehet.

Az állandó választmányban és a közgyűlésen lefolytatott beható tárgyalás után, a melyen a vármegye nagyobb birtokosai, gyári- és ipari vállalatok tulajdonosai és képviselői is részt vettek s a kérdés felett élénk eszmecsere folytattak, megvagyunk győződve, hogy a vármegye szépen megindokolt határozata ellen felebbezés nem fog beadatni. Mégis szükségesnek és alkalomszerűnek tartjuk e helyen e kérdéssel röviden foglalkozni.

A vámszedési jog kérdése körülbelül ezelőtt 5 évvel *Bornemisza László* alispánja idejében került a vármegyei közgyűlés zöld asztalára, a mely időben *Lukács Géza* akkori főjegyző és *Bornemisza* tette kész buzgó hivatali utódja már nagy ügyszeretettel szorgalmazta e kérdést.

Azonban a sokféle alakszerűségek, majd pedig azon körülmény, hogy a vármegye nem kapott egy megfelelő szakmunkaerőt, ki az ügyet kidolgozta

volna, gátolta eddig az ügynek érdemi megoldását. — *Lukács* alispán azután, a sikeresen lerakott, biztos alapokon továbbépített és sikerült neki egy szakértő mérnök *Fischer Béla* trenseseni kir. mérnök 3 havi számításai és tervezete alapján, a messze kiható fontosságú kérdést tető alá vinni.

A közgyűlés határozata és a vámtarifa a várm. „Hivatalos Lap”-jában egész terjedelmében meg fog jelenni, alkalma és módjában lesz tehát az érdeklődőknek azt elolvasni és áttanulmányozni.

A dolog lényegére azonban mégis reá kell mutatnunk.

A vármegye vezetősége már régebben rájött arra, hogy a vármegyei utakat az utadó jövedelméből és az aránylag igen csekély államsegélyből nem lehet fentartani és új utakat építeni. Czélszerűnek és alkalmas alapnak találta tehát több vármegye példájára a vasuti állomásokon leadott és feladott cikkeket csekély mértékben megadóztatni, illetve megvámolni.

A munkálatok szerint ezen vámok, illetve az egyes cikkek után métermázsánként kivetendő összegek, a gyári és ipari vállalatoknál a kitermelt vagy behozandó anyagok után tekintélyesebb összegre fognak emelkedni ugyan, de azt minden kereskedelmi forgalmi zavar nélkül fogják elviselhetni, mert métermázsánként csak pár fillérről van szó. Az egyes birtokosok vagy kereskedők, iparosok stb. azt pedig meg sem fogják érezni. Oly teherről tehát, mely valakit érzékenyen sújtana, egyáltalán nem beszélünk. De ne is beszéljünk, hanem inkább legyünk igazságosak.

Köztudomású és régen hangzik a panasz, hogy nincsenek utaink, a meglévők pedig járhatatlanok. Bár mi ezt a panaszt egészben jogosnak el nem fogadjhatjuk, mert csak mindenütt olyan utak lennének, mint minálunk, akkor általában boldogok lennének hazánk lakosai; mégis el kell ismernünk bizonyos mér-

tékben a panasz jogosságát s ennél fogva tenni kellett. — Köztudomású az is, hogy e célra uti pénztárunk megfelelő anyagi erővel nem rendelkezik, s az is tény, hogy nekünk utat senki sem épít, hanem azt magunknak saját erőnkéből kell építeni és fentartani. Nekünk kellett tehát gondoskodnunk arról is, hogy megfelelő anyagi forrást találjunk és a jövőre biztosítsunk.

Erre a célra legalkalmasabbnak kínálkozott a vasuti állomásokra vezető utakon a vámszedési jog életbeléptetése.

Nézzük és bírálgassuk e kérdést minden oldalról, csak akkor fogunk reá jönni annak praktikus és hasznos voltára.

Manapság már minden közgazdasági, ipari és kereskedelmi fejlődésnek egyik előfeltétele és egyedüli alapja, a forgalmi és közlekedési eszközök helyes megválasztása és létesítése. Mert hol ezek hiányzanak, ott még a kulturális életről sem lehet beszélni.

Ha tehát a vármegyéből, a városból és a községből nem tudunk kimenni s oda nem tudunk semmit behozni és az idegen forgalmat elzárjuk, akkor maradunk ott, a hol ezideig voltunk.

Arra kell tehát törekednünk, hogy minél nagyobb forgalmat fejleszthessünk ki, mit csak a jó közlekedési eszközök árán érhetünk el.

A közlekedési eszközökre pedig ne sajnáljunk anyagilag áldozni, mert az hasznos és bőven kamatozó eredménnyel fog járni.

Állítsuk például magunk elé Heves, Szabolcs stb. vármegyéket és azon városokat, a hol hasonló vámok már engedélyezve vannak és azt évek óta szedik is; akkor pár év múlva áldani fogjuk mindazokat, a kik erre gondoltak és azt létesítették s áldani fogjuk az új intézményt is, melyből észre sem vehető megadóztatás útján tekintélyes jövedelemre fog szert tenni a vármegye és fogja utait és műtárgyait kiépíteni.

Órát-, : Ékszert-, : Kerékpárt-,
jót. szépet és olcsón
Valaszky Rezső óra- és ékszer üzletében szerezheth be
RIMASZOMBATBAN.
Megbízható óra- és ékszer-javító műhely! Óra javításokhoz 1 évi jótállás!
VÉSÉSEK karika gyűrűbe és disztárgyakba **INGYEN!**

Vármegyei rendkívüli közgyűlés.

A f. hó 6-ikán megtartott rendkívüli vármegyei közgyűlés iránt nem nagy érdeklődés mutatkozott s a megyei notabilitások közül csak kevesen vettek részt a gyűlésen.

Bornemisza László főispán meleg szavakkal üdvözölve a megjelenteket, a közgyűlést megnyitotta. Napirend előtt Lukács Géza alispán bejelentette, hogy szabadságidejét egészségi okokból aug. 8 tól szeptember 7-ig veszi igénybe s helyettese dr. Fornet Gyula főjegyző lesz.

Ezután dr. Söldos Béla felolvasta a nagy gonddal megszerkesztett előterjesztést a vasuti vámszedés jogának kérelmezése tárgyában. A vámszedés ügyével lapunk vezető helyén foglalkozunk, itt csupán annyit jelzünk, hogy vármegyei utaink jó karbahozatalára mintegy 8 millió koronára volna szükség s erre fedezet nem lévén, a magas utadó kivétele és így a lakosság terheinek nagymértékű fokozása, vagy a vámszedés behozatala az a mód, mi között válasz tan kellett. A törvényhatóság igen helyesen az utóbbit választotta s a vámszedés által elérhető mintegy 225000 korona évi bevétel az utak karbahozatalát némileg lehetővé teszi. E szerint a Licze—giczei, a restéri és rozstalvai utak kivételével a vasuti állomásokra vagy onnan elszállított hét csoportba osztott teherárak után egyelőre három évre megállapított díjszabás szerint két fillértől 24 fillérig terjedő vámot fognak szedni. A jog engedélyezését a törvényhatóság a kereskedelmi kormánytól 20 évre kéri. S miután az utakon levő hidak és műtárgyak karbahozatala elodázhatlan szükségét képez, a törvényhatóság engedélyt kér a kereskedelmi kormánytól arra, hogy 50 éven át törlesztendő 500000 koronás kölcsönt vehessen fel a költségekre.

A vámdíjszabást, melynek tételei kettő, négy, hat, nyolcz, tizenhat, husz és huszonnégy filléres métermázsánként, jövő számunkban részletesen ismertetni fogjuk.

A munkálatokat sok buzgalommal és kiváló szakértelemmel végzett Fischer Béla kir. mérnöknek a közgyűlés elismerést szavazott s díját 1000 koronában állapította meg.

Az állandó választmány javaslatához Langhoffer László dobsinai polgármester szolt, ki tekintettel arra, hogy a városi üzemek tehermentesítésére országos törekvés indult meg, nem tartja méltányosnak, hogy a városi üzemek is megterheltesse a vámmal.

Lukács Géza alispán felvilágosította a felszólalót, hogy az utak fentartása a városi üzemek

megterhelése nélkül lehetetlen, s olyan helyeken, hol ipartelepek vannak, a vámszedéssel járó terhek könnyen leróhatók.

Szentiványi Árpád is terhesnek tartja ugyan a gazdasági mai viszonyokra nézve a vámszedést, de miután a díjszabás egyelőre csak három évre kontempláltatik, hozzájárul, s minden megyebeli kommunitás kötelességének kell, hogy tekintse a hozzájárulást, mert csak így várható az utak fentartása.

A közgyűlés egyhangulag elfogadta a javaslatot, s a memorandum és kérelem sürgős felterjesztését elhatározta.

Ezután az árvapénzek elhelyezése következett. Eddig a rimaszombati pénzügyintézetekben 1600000 korona helyeztetett el, azonban még 400000 korona elhelyezésre vár, s 80—80000 koronát a rozsnói, dobsinai, tornaljai és putnoki takarékpénztárnál s a putnoki hitelbanknál 4 $\frac{3}{4}$ % mellett javasol az állandó választmány gyümölcsözőleg elhelyezni a folyó évben.

Fakas Zoltán országgyűlési képviselő a régi jóhírű nyustyai takarékpénztárt is részesíteni kívánna az árvapénzek elhelyezésének előnyében, miután azonban már a folyó évre ez nem történhetik, kéri, hogy 1913 évre szóló előterjesztésnél vétessék figyelembe kérelme. A felszólalást rokonszenvvel fogadták s annak bizonyára sikere is lesz.

A pénzek javasolt elhelyezését a jelen voltak névszerinti szavazással egyhangulag elhatározták.

Ezután a magyar nyelv sikeres tanításáért mintegy 1000 korona jutalmat szavazott meg a közgyűlés az állandó választmány javaslata alapján. És pedig:

A Fáy Gusztáv-féle alapítvány 240 korona kamatjövendelmét *Helyvig* Éde klenóczi ág. ev. iskolai tanítónak.

A gömörmegyei közművelődési egyesület 100 koronás jutalomdíját s a nemzeti pénztár kamatjövendelméből 50 koronát, összesen 150 koronát *Spangél* Mihály dobsinai áll. isk. tanítónak.

A nemzeti pénztár fenmaradó 800 kor. kamatjövendelméből: 120 kor. jutalmat *Soltész* Márton gócsi ág. ev. isk. tanítónak.

100—100 kor. a *Páter* Károly nagyveszvérsi áll. isk. tanítónak és *Mészáros* Gyuláné murányaljai róm. kath. isk. tanítónőnek.

80—80 kor. jutalmat *Zsirai* József nagyrőcsei áll. isk. tanítónak és *Golda* Lipótné nádorvölgyi maganisk. tanítónőnek.

70—70 kor. jutalmat *Obedjár* András dobropataki ág. ev. és *Istvánfy* Gyula tiszolczi áll. isk. tanítóknak.

tek a börtáskák, melyekben voltak a hivatalos „értesítések” és „végzések.”

A hajdúk persze büszkék lettek és át voltak hatva hivatásuk magasztosságától. Ha valami vinnivalójuk akadt, felkaptak kétkerekű paripákra, kiszáguldtak a városháza udvaráról s az eléjük kerülő boldogtalánokat irgalmatlanul felöltötték, elgázolták, a mint azt az illető ügyesége engedte.

Ők — a város szolgálatában lévén — nem tartották be a más békés vasparipázókra kötelező szabályokat, hanem felsőbbségük tudatában gázolták rakásra a gyanutlan járó-kelöket.

Hiába próbáltak a szerencsétlen gyalogjárók ezen több rendbeli panaszokkal segíteni, orvoslást nem találtak.

De a Mindenható, ki igazgatja a családok, nemzetek s világok sorsát, végre kiterjesztette gondviselő hatalmát a szerencsétlen polgárookra és másképp intézte a dolgot.

Egy szép nyári este, mikor: a kinek csak módjában állt a napi meleg után, kijött az utcára sétálni, különféle célokból. A hölgyek itt mutatták be legújabb divat szerint készült ruhájukat, melyeknek meglehetősen hosszú uszálya az utcáseprők nemes tisztét tölté be, irgalmatlan nagy port verve fel. Aminek következménye az lett, hogy az utána jövő rossz csillagzatban született halandó vagy a szemét engedte porlerakodási helyül vagy pedig megszökött — pokolba kívánva a pogány szabókat.

Mellékesen megjegyzem, hogy X városában a városatyák ez időtáiban egy indítványban gyönyörködtek, melynek magva az volt, hogy tiltsák el a hosszú uszály viselését, mely az előbb említett okból az egészségre épen nincs üdvös hatással.

60—60 kor. jutalmat *Holéczy* György vizes réti ág. ev., *Koszka* István hacsói ág. ev. tanítóknak és özv. *Mózer* Ödönne felsősajói állami kisdudóvönőnek.

Közgazdaság.

A gümőkór.

Ezen betegség fertőző voltát és terjedési módját óhajtom a t. olvasó közönséggel megismertetni.

Ezen emberi és állati fertőző betegség pusztító és fertőző képességét már az ó-korban is ismerték, innen ered az izraeliták rituális tisztogató sakterozási eljárása.

A tőgygümőkórban szenvedő tehenektől származott gümőkórral fertőzött tejjel figyelmet nem fordítottak, pedig ezektől származott nyers tej, vaj és túró által nevezett betegségekre hajlamosított ember vagy a tehen szopós borja könnyen befertőzheti magát.

Romlott levegő, hiányos táplálkozás, gyakori átfázás hajlamosítja a betegség iránti fogékonyságot.

A mostani nézetek szerint csakis a szervezetből származott bacillus utján terjedhet emberekre és állatokra egyenlő arányban.

Tekintetbe véve azt, hogy a szabadon járó, illetve legelő állatok között is elő szokott fordulni ezen baj, most az a kérdés, miképpen lettek ezek fertőzve?

A szülők mentek voltak minden bajtól. Ezen körülmény arra enged következtetni, hogy a gulyás lehetett gümőkóros és köpete által fertőzte az állatok által felvett füvet vagy télen át a takarmányt, de az sincs kizárva, hogy nem-e rejlenek a gümőkór bacillusai a talajviszonyokban; például ugymint a lépfene, sercsegő üszök, sertésorbanéz stb. betegség okozói.

Ez iránt dr. *Ostertag* berlini híres egyetemi bacterológiai tanárral feltevésemet közöltem, kitől azon választ nyertem, hogy ez még kísérletezés tárgyát képezi. Jelenleg a tudományos világ azon álláspontra helyezkedik, hogy a gümőkór bacillusát a nap heve és egyéb körülmények megölik, a talajban hiányzó és meg nem felelő hőfok miatt a talajföldben nem találhatóak ott.

Részemről azon nézetemnek adok kifejezést, hogy bacillusai a talajban is tartózkodhatnak épen úgy, mint a lépfene, sercsegő üszök s más egyéb.

A városi képviselők fiatalabb része — no meg az öregebbek közül is a kujonok — határozottan az indítvány mellett foglaltak állást. (Magsugom, miért: bájos bokák látásában reménykedtek.)

De a „tapasztaltabbak” — a férjek — és az öregebbek nagy része ellene voltak, mert beláttak a jövőbe és látták a végtelen szabószámlákat, mert — a teljesülés esetén — mind új ruhát kellene csináltatni a régi uszályosak helyett.

S ez a tábor mindent elkövetett az indítvány leszavazása érdekében. . . . Egy tapasztaltabb városatyja megjegyezte, hogy akkor több utcáseprőt kellene alkalmazni, mert a hölgyek többé nem söpörnek össze és nem szednek fel az utcáról a port, szemetet. Ez hatott! . . . az indítványt leszavazták.

A ruhák csak úgy söpörték, kavarták a port, mint eddig. A sétáló csak úgy prűszköltek és áldották a divatot, mint azelőtt.

De hova el nem kalandozom, hiszen nekem nem az volt a czélom, hogy ilyen — nem a nyilvánosság elé való — dolgot szellőztessenek, hanem, hogy azt a bizonyos históriát meséljem el.

A fenti nyári estén bicikli, biciklista elfáradva került haza a városháza udvarára. A járműveket berakták a színbe, a mely folytonosan őrizet alatt állott, lévén az a rendőrlaktanya mellett épülve.

Ember, állat nyugodt lélekkel ment aludni, csak a rendőrörszemek állottak mozdulatlanul az utcásarkokon . . . a rendre éberen felügyelve.

(*Hangulat.*) Az éjszaka kiterjesztette szárnyait és befedett mindent — mint a kotlós zápor idején — csak a város melletti dombon levő pinczék közül hallatszott le néha egy-egy hosszán elnyújtott kurjantás . . . a pinczegaz

TÁRCZA.

Vaj' lesz-e? . . .

Ha én majd nem leszek . . .

S más királyok ülnek az Élet trónján,

Vaj' lesz-e hozzám hasonló szerzet,

Ki gögös-magamra téved. Szólván:

Apám . . . (fáj, hogy e szót újra kimondom)

Súlyos átokkal fizlek téged:

Bolond, dárídós Éltém a tied volt

S enyém lesz forró, mámoros Véged! . . .

Apám . . . (fáj, hogy e szót újra kimondom)

Szomjas lelked tűzvágya szállt tán:

„Ma chér — egy kérés — jőjjön mindörökre” . . .

S tűnődve, titkon hány asszony várt rám? . . .

Apám . . . (fáj, hogy e szót újra kimondom)

Vívódó, kétkedő lelkem a tied:

A Bűnöm, mind, mind, ahogy elkövettem.

S átkom súlyosabb, mint a sirköved! . . .

Vaj' lesz-e hozzám hasonló szerzet,

Ki gögös-magamra tévedt. Szólván:

Ha más királyok ülnek az Élet trónján . . .

Ha én majd nem leszek! . . .

Blechner Antal.

Egy eset.

Annó 19 . . . -ban, nemes X városában történt az alábbi mulatságos eset.

Tudvalevőleg a városi hivatalok szolgálatában levő hajdúknak „hivatalos” kerékpárjuk volt, azon száguldozták be a város girbe-gurba utcáit, ha valami kiküldetésben jártak el. Oldalaikon — már értve a hajdúk oldalait — függ-

A lépfene bacillusát is megöli a nap heve, mégis a mélyebben fekvő réteken és legelőkön tapasztalható; miért ne állhatna ez fenn az Európa-szerte elterjedt gümőkórral szemben?

Tájékoztatónak akarom felemlíteni, hogy 4 nagy uradalomban, a hol mintegy 25—30000 darab juhból, 6 nagy gulyából állott az állomány, ezeknek legelőin hol itt, hol ott a lépfene kisebb-nagyobb mértékben fellépett.

Lapályos helyeken — az esteli harmat beálltától másnap a reggeli harmat felszáradásáig — legelő juhok vagy szarvasmarhák között már harmadnapra elhullások fordultak elő, szárazabb talajra történt áthajtás után 4 ed, 6 odnapra a betegség megszűnt. A fertőzött talajon való tartózkodás után a bacillus hosszú ideig szedte áldozatait.

Ezekből következtetve: miért ne létezhetne a föld rétegében a gümőkórt előidéző bacillus?

Most már vissza kell térnem a gümőkór befejezéséhez.

Több állam igyekszik a tőgygümőkórban szenvedő tehenek kisajátítását végrehajtani.

Egyedül csak tőgygümőkóros tehenek — a tőgy kivételével — husa közfogyasztásra alkalmas s így a kisajátítások körüli eljárás és kárpótlás kevés áldozattal járna.

Fenti intézkedések óta — tapasztalataim szerint — vajmi kevés tőgygümőkóros tehen lesz az illetékes helyen bejelentve, ennek oka ott kereshető, hogy a tehentulajdonosok érdekeit képviselő intézkedések iránt bizalmatlanok. A m. kir. állatorvosok, a tulterhelt irodai munka miatt, nem szívesen vállalkoznak az amúgy is nagy körülményességgel s csekély díjazással járó fásasztó munkát teljesíteni.

Véleményem szerint ezen csak úgy lehetne segíteni, hogyha a tavaszi állatszemele alkalmával az illetékes állatorvos a tőgygümőkór iránt érdeklődne s díjak lennének azok részére kitűzve, kik a tőgygümőkóros teheneket bejelentik (tulajdonosok, majorosok, tejgazdaságban alkalmazottak stb.)

Hosszu gyakorlatom alatt tapasztaltam, hogy egy halastóban tartózkodó 5 darab hattyú közül gümőkóros egyén köpetétől 1 éven belül 3 darab nagyobbfokú gümőkórban elpusztult. Ezeket boncoztam.

Még egy esetet óhajtok felhozni: egy gümőkóros egyén köpetét saját kutyája többször felnyalta s a kutya gümőkórban félvélvel előbb pusztult el, mint gazdája. *Palm Nándor.*

dák kóstolgatják egymás termését . . . a Hold tudja, hányadszor már . . .

De végre minden elhalt, a legutolsó hazatérő után is becsukódott a kapu . . . Mintha állana az idő . . . Csak ritkán kondul végig a városban a toronyóra hangos ütése s hangzik a bakterek sípolása . . . (Hangulat vége.)

De nem aludt ám mindenki. Hogy kik, azt majd meglátjuk alább.

Végre reggel lett.

Mindenki munkájához fogott. A hajdúk is eljöttek, hogy munkához lássanak s utjokat megkezdjék, . . . a mi tövisek helyett emberáldozatokkal van tele . . .

De hajdú tervez — tolvaj végez!
Kinyitják a színt . . . hát — uramfia! — nincs kerékpár egy sem.

Rögtön megindították a nyomozást. A rendőrállomány szétszaladt a szélrózsa minden irányába, de a tolvajoknak nem akadtak nyomára . . .

Csak az a kár, hogy az ügyes tolvajokban nem volt egy kis humor, hogy legalább mindegyik maga mellé nem ültetett egy-egy rendőrt — és el nem lopták őket is.

Azóta nincs biciklijük a X-i hajdúknak. Azóta járnak gyalogszerrel, átkozván az élelmes tolvajokat.

A békés halandók pedig, a kik arra voltak predestinálva, hogy martirok legyenek, — a biciklis hajdúk martirjai — háláikat zengedeztek a hatalomnak, mely megszabadította őket az örökös veszedelemtől.

*

De nehogy valaki megkérdezze tőlem a város nevét és a történet idejét . . . Hogy miért? . . . Mindenkinek kedves a saját bőre!

Kováts József.

Széljegyzetek.

A zene csaknem egyidős az emberiséggel és kísérni is fogja egész az elmulásig. A muzsikálás szenvedélye többé-kevésbé minden emberben megvan és ebben a tekintetben nagyon rövid a távolság a gyermeke bölcsője fölé hajolva minden dallam és szöveg nélkül dudogató anya és a primitív egy vagy kéthuru hangszer pengését figyelő, még ősalápotban élő polynéziai között. Az anya is, a kinek valójából minden más érzés kiszorult a legegyszerűbb és legszebb állati érzés, a magzat szeretete előtt és az ősalápotu ember is a lelküket hagyják megnyilatkozni a czél és gondolkodás nélkül csapongó dallamban, a melyik egyrészt az érzés, másrészt az intelligencia primitívsege miatt maga is primitív lesz. Akár az érzésnek, akár az intelligenciának magasabb, összetettebb fokán a zenei megnyilvánulás is magasabb rendű, fejlettebb, öntudatosabb lesz és joggal állíthatjuk ennek a leszármaztatásnak a jogán, hogy a zene fejlettsége hiteles kulturfokmérője az illető népfajnak vagy nemzetnek.

Nevetséges dolog például *Gáspár* Ferencz egy könyvében egy hindu melódia, a melyik ott szabályszerű hatnyolczados ütemben van leírva és zongorakisérettel ellátva. Ennek az ősi dallamnak az ütemekbe való szorítása és összhangosítása éppen olyan zenei abszurdum, mintha valaki a rigó füttyét, vagy a fecske csicsérgését akarná ütemekbe osztani és cigány, vagy katonazenével lejátszatni. Az az évezredes dallam egy minden törvény nélkül csapongó, csupán az indulatok szavának engedelmességgel érzésnyilvánulás; szabad, öntudatlan és korlátot nem tűrő, mint a madár éneke. A zenébe a ritmus és vele az ütem csak akkor vonult be, mikor táncolni kezdtek muzsikaszóra. Lehetsz lenne persze lépésről-lépésre kísérni a zene fejlődését, hiszen arra kötetek kellenének, de hogy az emberek mennyi energiát, mennyi agymunkát fordítottak a zene fejlesztésére és tökéletesítésére, elég legyen felemlíteni a tökéletessége utolsó lépésőjén mozgó kontrapunktikát és azt a számtalan zenei műfajt, a melyik aránylag rövid idő alatt megteremtődött és klasszikussá vált, a mi más szóval úgy hangzik, hogy a legszebb formájában megváltozhatatlanul kikristályosodott.

A fejlődésnek ma sincs vége. A kötött zenei formák elérték a tökéletesség utolsó fokát. *Bach Sebestyén* a *júga*, *Beethoven* a *szonátforma* fejlődéstörténetéhez odaírták a pontot. Az újabb, magasabbrendű megérzések zenei lerögzítésére más, újabb módok kellenek. Ennek a keresése teszi most forrongó khaosszá a zenei világot, amelyikből a legellentétebb vélemények válnak ki. Vissza, a régi formákhoz, kiáltja az egyik tábor. A másik el akarja vetni a szent haladás nevében az ütemet és a harmoniát is, az eddigi zene alfáját és omegáját. Hogy merre lesz a haladás utja, azt sejtteni sem lehet. Azt egy ember fogja eldönteni, a kinek a tudása és a genieje képes lesz átfogni és magával ragadni az egész világot. Hogy hol az az ember? Lehet, hogy már írja is a hangjegyeit egy dohos padlásszobában. . . .

Minden zene egy czélt szolgál. Azoknak az érzéseknek, indulatoknak a kifejezését, melyek féligmeddig még ma is a lelkünk tudattalan részében vannak és csak sejtethők, vagy ha tudatosak is, de méltó kifejezőjük nem tud lenni a nyelv. Ezek az érzések vonatkoznak az egész emberegyetemre, vagy csak egy meghatározott valakire. És itt lehet legjobban megvonni a határvonalat is úgy, hogy a zenei léleknyilvánulás ott kezdődik, a hol a szavak elégtelenné válnak, mert vagy nem elég méltók az egyetemes érzések kifejezésére és fenségük megértésére, vagy nem tudnak elég finomak és érzésteliessé lenni az egy valakire vonatkozó sokoldalú és szubtilis érzelmek kifejezésében.

Minél magasabbrendű az egyetemes érzés, annál inkább van szükség az embernek a zenére, mint hidra, a melyiken megközelítheti. A legmagasabb ilyen érzés az Isten sejtése, és az előbbi okból természetes, hogy az egyetemes érzéseknek rendelt zeneművek közül tulnyomó lesz az Isten fogalomkörével foglalkozó. Ezt bizonyítja az egyházi és istenes zeneművek tömegtelen sokasága és az, hogy minden zene-

szerező a talentuma legjavát szentelte egyházi kórusok, misék, dalok vagy instrumentális művek alkotására. De éppen olyan vonzó a többi egyetemes érzés is. A hősiességnek, alázatosságának, haláltélelemnek, bánatnak vagy öröme-
nek éppen úgy megvan a maga zeneirodalma, mint az Istennek. Beethoven gyászindulót írt „egy hős halálára,” Mendelsohn a Szentivánéji álom lakodalmához írt nászindulót, Palaestrinánál szebben pedig soha senki sem énekelte meg a haláltélelmet és az azt is túlélő reményt. És hogy végül a legcsodásabb példát említsem, Schillernek az örömhöz írott ódájához Beethoven megírta a kilencedik szimfoniát és ennek a két geniének az ölekezése egy eszménynek, az örömeim imádatában, halhatatlanná tette magát az eszményt.

Az egyéni vonatkozású érzések zenei irodalma, ha nem is oly bőséges, de csak oly becses. A sokak által lemosolygott éjszakai zenékben is egy melodiára bizza a hozzá folyamodó, hogy elmondja mindazt, a mit szóval kifejezni lehetetlen, egyszerűen azért, mert nincs rá szó. És hogy mennyire meglehet érteni a melodiát szavak nélkül, arra tanunak hívom azt a sok lányt és asszonyt, a kiknek az ablaka alatt felzendült már *Lavotta* búbajos szerenádjá. Ennek az érzésnek és a szavak fogyatékoságának köszönhetjük, hogy *Chopin* megírta *Nocturne*-jeit és *Mazurkái*t; és hogy mennyi, szóval meg sem közelíthető érzéssel talált ott hangot, azt bizonyítom mindenkivel, a ki valaha is szerlemtől boldog, vagy boldogtalan szívvel hallotta, vagy játszotta ezeket a csipkefinomságú, csendes melancholiától átkönyvesedett melodiákat.

A zene művelése egyre terjed. Egyre többen hatolnak a dallamok kincsesbányáiba. Propagandát csinálni a zenének meghaladott dolog és ez az írás sem akar az lenni. Ám ha mégis azok közt, a kik ezt elolvassák, lesz valaki, a kiben csak egy kevés érdeklődést és szeretetet is kelt, nem hiába írtam meg.

Iskolai értesítések.

A rimaszombati egy. prot. főgimnáziumban a *pót- és javító vizsgálatok 1912. aug. 30—31-én* lesznek. A *beírások* a jövő tanévre *szeptember 1—4-én* eszközöltetnek. Azon rimaszombati szülők, kik gyermekeiket az I. osztályba óhajtják felvétetni, felhivatnak arra, hogy a beírás első két napján okvetlenül jelentkezzenek, nehogy a létszámnak a vidéki jelentkezőkkel való betöltése esetén, gyermekeik a helybeli iskolából kimaradjanak.

Vidéki tanulók csak oly szállásadóknál helyezhetők el, kik tanuló tartási szándékukat a főgimn. igazgatóságnál bejelentették s lakásuk sem higienikus, sem pedagógiai szempontból nem kifogásoltatott.

Ez évben a *pót- és javító érettségi vizsgálatok* is főgimnáziumunkban tartatnak meg, még pedig az *írásbeli* *szeptember 5., 6., 7-én*, a *szóbeli* *szeptember 9., 10-ik napjain*. Felhivatnak mindazon tanulók, kik a Tiszáninneri ref. Egyházkerület főgimnáziumainak kötelékéhez tartoznak s *pót-, illetve javító vizsgálatra* utasítottak, hogy *augusztus 20-ig* a rimaszombati főgimn. igazgatóságánál jelentkezzenek.

Ugyanezen alkalommal közhírré tétetik az is, hogy a múlt évben elhalt *Fejérváry János* hagyatékából *családi ösztöndíj* alapított, melyre a végrendeletben megjelölt leszármazottak tarthatnak igényt. Felhivatnak ennél fogva mindazok, kik a végrendeletben megnevezett egyének leszármazottjai (*Fejérváry György, Luiz, Judith, Zsuzsanna, Mária*), hogy a mennyiben az ösztöndíjra reflektálnak: a leszármazást igazoló *családi éresítővel* s a gyermek *iskolai bizonyítványával* ellátott folyamodványait a rimaszombati főgimnázium Igazgatóságához *augusztus 16-ig* adják be. A pályázók közötti *sors-huzás* augusztus 28-án lesz, melyen a folyamodók szülői is megjelenhetnek.

Rimaszombat, 1912. augusztus 6-án.

Dr. Veress Samu, főgimn. igazg.

*

Az egri érseki jogliczeumon a rendes beiratási határidő szeptember 2-től, bezáróan szeptember 12-ig tart. Később jelentkezőknek felvételük végett külön kell folyamodniok. Azok az egyévi önkéntesek azonban, a kik a tényleges katonai szolgálattól ez évi szeptember hó

végével szabadulnak október 1—8. jelentkezhetnek fülvételre. — Az alapvizsgálatok szeptember 5—10-ig fognak megtartatni. — Az előadások szeptember 16-án kezdődnek. — Szegénysorsu szorgalmas hallgatók a jogakadémián tandíjmentességre, a „Mensa Academicá”-ban ingyenes, illetőleg kedvezményes étkezésre (ebéd, vacsora) s a Jogakadémiai (ifjúság) Kör támogatására számíthatnak; ezenkívül ösztöndíjakat is nyerhetnek.

Hirek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem újították, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy úgy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni szíveskedjenek.

a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Személyi hírek. Marton János, a Rimamurány-salgótarjáni vasmű részv. társaság főügyeje folyó hó 8-án neje és gyermekeivel ipjához: Bornemisza László főispánhoz érkezett és innét gyermekeinek hátrahagyásával nejevel Tátralomniczra utazott üdülés céljából.

Samarjay Jánosné, a Rimaszombat és vidéke jótékony nőegyesületének elnöke és özv. Ragályi Gézány hazaérkeztek Karlsbádból. Ugyancsak e gyógyhelyről velük egyidejűleg érkezett haza Boczkó Dániel bankigazgató is nejevel.

Lukács Géza alispán folyó hó 8-án kezdette meg 6 heti szabadságidejét, melynek egy részét Hanvay Zoltán lucsvnai nyaralójában fogja tölteni.

Dr. Fornet Gyula vármegyei főjegyző szabadságidejéről hazaérkezett és az alispáni hivatal vezetését átvette.

Szakall Vincze árvaszéki elnök f. hó 7-én kezdette meg rendes szabadságidejét.

Dr. Zehery István vármegyei orvos, kir. törvényszéki és fogházorvos három heti szabadságra folyó hó 11-én Balatonfüredre utazott.

Dr. Sigmund József vármegyei közpórházi osztályvezető orvos folyó hó 10-én kezdte meg egy havi szabadságát.

Rábely Béla városi állatorvos múlt héten gyógyulás céljából a stájerországi Gleichenberg gyógyfürdőbe ment néhány heti tartózkodásra.

Runyay József löcsei m. kir. adóhivatali főpénztárnok négyheti szabadságidejét városunkban töltötte s folyó hó 6-án hazautazott.

Holvéd Hugó kapitány, méntelepi osztályparancsnok e héten ment öt heti szabadságra s ez idő alatt a parancsnoki teendőket Halyák Sebestyén a szathmári ménteleptől a helyettesítésre kirendelt főhadnagy látja el.

Basilidesz-Mária, a budapesti nőopera nagy hírnévre szert tett bájos énekesnője szabadságát szülei házában Basilidesz Gusztáv jolsvai polgármesternél tölti. Ezen idő alatt pár napra a dobsinai jégbarlanghoz is ellátogatott, hol kedves egyéniségével és hangjával a társaság ünnepelt központja volt. Ezzel kapcsolatosan közöljük, hogy a művész nő több külföldi városokba hangversenyre meghívást kapott, de szigorú szerződésénél fogva azt el nem fogadhatta. Sajnáljuk, hogy még nem áll módjában neki hazánkban külföldön is hírnevet szerezni.

Uj kohófonók. A tiszolci kincstári kohók főnökévé Porázik Antal neveztetett ki Boszniából. A kedves modoru képzett kohófonók, ki a várgedei Kubinyi-családdal közeli rokonságban van, a gyár vezetését átvette s kezdetben is már annak átépítésén fáradozik. Tiszolc és vidéke, de vármegyénk is sokat nyert az új főnökkel, ki jelenlegi állomáshelyén a magyarság érdekében sokat tehet.

Véglegesítés. A vallás és közokt. miniszter Kárpátiné Kardos Jusztint a helybeli áll. polgári leányiskolához kinevezett igazgatói állásában véglegesítette.

Hivatalvizsgálat. Szabó Károly dr. miniszteri tanácsos múlt hét folyamán Szabó József pénzügyi titkár kíséretében Dobsinán járt, hogy a városi adóhivatalt megvizsgálja. A miniszteri tanácsos különösen a házadókat szert vizsgálta fölül s a tapasztalt rend és pon-

tosság fölött teljes elismerését nyilvánította, sőt Bogdány Kálmán adókönyvelőt külön dicsérettel is kitüntette.

Plébánosi beiktató. Szép ünnepély folyt le folyó hó 4-én Nyustyan, midőn az új róm. kath. plébánost Liptay Arnold cz. kanonokot iktatták be nagy ünnepséggel plébánosi állásába. Az ünnepélyes beiktatást Széman Endre rimaszombati prépost plébános végezte, ki a javadalomba is bevezette az új plébánost. A beiktatás után fényes közebed volt, melyen körülbelül 100-an vettek részt. A jelen voltak sorában láttuk Lukács Géza alispánt, Farkas Zoltán országgyűlési képviselőt, Máriássy Gyula jbeli főszolgabíró, Remenyik Aladár tb. főszolgabíró, dr. Szontagh Vilmos szolgabíró, a Rimamurány-salgótarjáni vasmű r.-t. tisztviselőit nagy számban és a vidék intelligenciáját. A jó lelkű és előzékeny modoru új plébános a rövid idő alatt is már meghódított mindenkit és igen boldogan találja magát új parochiáján.

Sikeres képesítő. Bodor László helybeli állami elemi iskolai igazgató tanító a győri ipariskolai két szünidei tanfolyamot sikerrel elvégezvén, az ipariskolai tanítói képesítő vizsgát kitűnő eredménnyel letette.

Erdészeti hírek. Bradoffka Károly garamszécsi Coburg hercegi erdőmester m. biz. tag hasonló minőségben a pusztavacsi uradalomba lett áthelyezve. A midőn ez áthelyezési hírt örömmel közöljük, mert az áthelyezett legfőbb vágya teljesült, egyidejűleg nagyon sajnáljuk távozását, mert nemcsak megyebizottságunknak volt egyik buzgó munkása, de finom modoránál és mindenkor derült kedélyénél fogva a távozt mindenki szerette és így megyei társalmunkra is őszinte veszteség.

Halálozások. Társas életünk tipikus, jószívű és mindenkivel szemben készséges alakjai egymásután dőlnek ki az élők sorából. A Barna Imre, Ternyey János és Kern Adolf — trias jószágos tagjai közül utolsónak távozott a megszokott baráti körből Kern Adolf, ki f. hó 5-ikén 64 éves korában Lévárt-fürdőn váratlanul elhunyt. A sors nem emelte a nagy férfiak közé és mégis nemes szíve, derűs kedélye és jóízű humora révén kiemelkedett a mindennapi emberek sorából és közkedveltségnek örvendett. Az Erzsébet-téren egykor virágzó vaskereskedése volt, melyben a vármegye és város urai nem egyszer találkozót adtak egymásnak, hogy ott a vadász eseményeket, tréfás kalandokat „letárgyalják.” A tulságosan korrekt gondolkodású és mindenkivel szemben előzékeny, sőt áldozatkész üzlettulajdonos nem bizonyult modern kereskedőnek s üzletét felosztatva, a rimaszombati takarékpénztárnál vállalt könyvelői állást, mely új hivatásának 22 éven át közmegelegedésre felelt meg. Pontos, buzgó és igazán humánus gondolkodású tisztviselő volt, ki szívesen nyújtott segédkezet és szolgált jótanácsokkal azoknak, kik ügyes bajos anyagi gondjaikban hozzáfordultak. A folyó évben aztán, miután egészsége megrendült, nyugalomba vonult, de igazán ahezen tudott megválni az ő megszokott helyétől s mint napibiztos gyakran láttuk a pénzügyintézetben. A vármegyei kaszinó társalgójának állandó, kedvelt alakja volt, ki jóízű humorával, tréfás mondókáival nem egyszer kellemes derüt vegyített a társalgók szürke hangulatába. Senki sem tudta olyan vadász odysseákkal szórakoztatni a társaságot, mint ő s a kedélyes sincerizálás közben nem egy érdekes és megörökítésre méltó vadásztrefával kacagattatta meg a hallgatóságot. A régi idők kedves krónikása volt s őszintén sajnáljuk, hogy a jóízű tréfára mindig kész ajkak örökre elnémultak. Még szombaton estefelé résztvett egy kis kedélyes baráti összejövetelen, melyet Geduly Géza gyógyszerész a főtéri bódében a nyári tartózkodóhelytől való elbucuzás és az új gyógytár megnyitása alkalmából rendezett. Szokása szerint kedélyeskedett s másnap délelőtt gyöngéledő feleségével Lévárt-fürdőbe utazott, hová vasárnap, 4-én a legkellemesebb benyomásokkal érkezett meg. Este vacsora után lefeküdt, agyvérzést kapott s reggeli 6 órára meghalt. — Halálának híre őszinte részvétet keltett városunkban, folyó hó 6-án hült tetemeit hazaszállították s ide este 9 órakor érkezett meg, 7-én délután impozáns nagy részvét mellett temették el. A végtisztességtételen látható volt, mennyire kedvelték az elhunytat, a temetésen ott láttuk

Bornemisza László főispánt, Farkas Zoltán orsz. képviselőt, Lukács Géza alispánt, dr. Kovács László polgármestert, Kolbay Sándor kir. törvényszéki elnököt, az összes pénzügyintézetek igazgatóságát, felügyelő-bizottságát és tisztviselőkarát, a nőegylet és fehérkereszt-egyesület vezetőségét testületileg, a törvényszék, kir. ügyészség és járásbíróság képviselőit, társadalmi és közéletünk, kereskedő testületünk számos kiváló alakját. A koszorúkkal borított ravatal mellett az énekkar Halász József vezetésével gyászdalokat énekelt, majd Baráth Károly ág. ev. lelkész megható, szép beszédben méltatta az elhunyt nemes lelki tulajdonait és bucsuztatta őt családjától s azon intézményektől, melyeket munkásságával egy emberöltőn át szolgált. A résztvevő közönség tömött sorokban kísérete utoljára a közkedveltségnek örvendett férfiu hült tetemeit. Az elhunytat neje: szül. Kellner Olga, leánya: Jolán, férjezett Sz. Benedek Gyuláné, fia: Kern Rezső, veje: Sz. Benedek Gyula, unokái: Benedek Gyuszika, Bandika, Laczika és Jolánka s rokonai gyászolják.

Özv. Hruska Rezsőné szül. Híznyan Veron folyó hó 8-án 28 éves korában városunkban hosszas betegség után elhunyt. 9-én délután nagy részvét mellett temették.

Endrey Aladár roznói máv. ellenőr folyó hó 2-án Budapesten, a Vöröskereszt kórházban 49 éves korában elhunyt.

Hódinka Mihály, a gróf Andrássy Dénes hosszú időn át teljhatalmu jószágkormányzója Eperjesen 72 éves korában f. hó 5-én elhunyt. Mint a nemesszívű gróf jótékony intézkedéseinek éveken át irányítója, vármegyénk közéletében tekintélyes szerepet vitt s halála széles körökben kelt őszinte részvétet. Az elhunyt Sáros megye törvényhatósági bizottságának és Eperjes város képviselőtestületének tagja volt. Özvegye, gyermekei és előkelő rokonság gyászolja.

Csiha Márton hajdunánási rendőrkapitány f. hó 7-én Csizfűrdőn szélhűtés következtében hirtelen elhunyt. Hulláját eltemetés végett Hajdunánásra szállították.

Az oláhpataki kastély. A gróf Andrássy család az oláhpataki kastélyt, mely a tavaszon tűz martaléka lett, de rövidesen felépült, az Orsz. Gyermekekvédő Liga céljaira ajánlotta fel. E hó 1-én 25 növendék érkezett a kastélyba 2 tanár vezetése alatt egy hónapi nyaralásra.

Vadász gyűlés. A rimaszombati vadásztársaság múlt hó 31-én gyűlést tartott, melyen új tagokul felvétettek: Vajda Pál lyukva-pusztai földbirtokos, Kubinyi Zoltán árvaszéki ülnök és dr. Szontagh Vilmos szolgabíró.

A konzervgyári igazgatóság holnap — hétfőn — ülést tart, melyen a konzervgyárral kapcsolatban létesítendő czukorgyár előmunkálatait fogják tárgyalni.

Nyugdíjazott járásorvos. A városunkbeli származású dr. Plichta Soma tb. főorvos, kir. tan., losonci járási orvos, ki Nógrádmegye közéletében jelentős szerepet játszott, nyugdíjba vonult s utódjául Nógrádmegye főispánja dr. Wildmann Géza losonci gyakorló orvost nevezte ki.

Igazgatósági ülés. A rimaszombati kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága ma: vasárnap d. e. 11 órakor id. Rábely Miklós elnöklésével ülést tart, melyen betegsegélyezési és kártalanítási ügyek tárgyalásán kívül a rendszerezett új állások választás útján való betöltése is fel van véve a tárgysorozatba.

Vizbefult katona. Arról értesülünk, hogy a napokban a Rimaszécsben táborozó tüzérezred egyik katonája fürödni ment a kanargós Rimába s az uszni nem tudó katonát az örvény elkapta s abban halálát lelta. E hirt azzal közöljük, hogy tudósítónk értesítése szerint a Rima ezen veszélyes helye nyaranként egyikét áldozatot szokott követelni s hatóságilag elrendelendő volna ott jelző táblát kitenni s a fürdést eltiltani.

Elveszett nyakkendő. A megyénkbeli származású Markó Miklós budapesti hírlapíró — mint a lapokban olvassuk, f. hó 6-ikán Szabadka felé utaztában póruul járt. Mig ugyanis az étkező kocsiiban tartózkodott, valami vakmerő tolvaj utitáskájából kilopta a gyönyörű értékes nyakkendőt, melyet Markó a bolgár királytól emlékül kapott. A tolvajt nyomozzák.

Pénzintézeti tisztviselők gyűlése.

A nógrádi-, honti- és gömöri pénzintézeti tisztviselők egyesülete f. hó 18-ikán d. e 11 órakor Losonczen, a losonczy Takarékpénztár és Hitelbank r. t. üléstermében tartja második évi rendes közgyűlését.

A barkai uradalom sorsa.

A vármegye határán levő barkai uradalmat árverésen a Budapesti Bank Részvénytársaság vette meg 500000 koronáért. Ez uradalomhoz nagykiterjedésű erdőség és a híres szádellői völgyben épített fűrésztelep tartozik. Ugy hírlik, hogy utóajánlatot adtak bé, így az árverés eredménye véglegesnek nem tekinthető.

Régi makulatur papir,

levelek stb. *póstai lebélyegzéssel 1850-től 1865-ig* kerestetnek. Az átvett anyag métermázsájáért 100 kor. adatik. Ajánlatok: *Jelinek Jakab* urhoz, Városkertbe kértnek.

Sport.

E hó 4-én, vasárnap a „Putnoki Atletikai Klub“ football mérkőzést tartott a „Tornaljai Torna-Egylet“-tel s azt szép és fair játék után 6:1 arányban legyőzte. E football matsch élénk kifejezője volt annak a sport-szeretnek, mely hova-tovább hazánk minden vidékét meglepi s mely már megyénkben is szép arányokat kezd ölteni.

Sikerült erdei mulatság.

Régen volt olyan pezsgő jó kedvtől, cigányzenétől hangos a szabadkai erdő, mint f. hó 4-ikén, amikor a rimaszombati ipartestületi nyugdíj egyesület mulatsága zajlott le benne.

Már azon körülmény, hogy a megszokott sablonos keretektől eltérően, a rendes nyári mulatságokat felülmúló arányokban tervezte az egyesület idej mulatságát; biztosította a közönség érdeklődő rokonszenvét iránta.

Rég nem láttunk annyi közönséget együtt, mint akkor s a nagy fedett- és táncz helyiség alig volt képes magába fogadni ily nagy tömeget.

Ez a siker részint az erdőben élvezhető, szabad levegő és fesztelen hangulatnak, valamint a kedvező, gyönyörű időjárásnak tudható be, azonban tagadhatatlanul a szeretetreméltó házi asszonyokat és leányokat, valamint a fáradhatatlan rendezőséget is osztatlan elismerés illeti meg.

A gondtalanul mulatozó közönség még talán elgondolni sem képes, milyen napokig tartó, emberteletti munkát végez ilyenkor egy rendezőség, amely sulyt helyez arra, hogy körültekintő figyelmét semmi se kerülje el s minden lehető módon biztosítsa a közönség kényelmét és mulatságát.

Sikerrel volt megoldva az étkezés kérdése is. Ugyanis az ebéd házilag lett előállítva s a gazdasszonyi tisztre felkért urnők dícséretes buzgalommal igyekeztek odabatni, hogy a legkényesebb igények is kielégíthetők legyenek. A gazdasszonyi tisztet Kovács Gyuláné, Káposztás Józsefné, Cseh Jánosné, Török Pálné, Kathona Istvánné és Komlósy Istvánné urnők voltak szívesek elvállalni s töltötték be szakértelemmel.

Az asztalnál Angyal Mariska, Cseh Juliska, Káposztás Irmuska, Kovács Emmuska szolgálták fel az ételeket, amelyek izletes voltuknál fogva köztetszést arattak.

A rendezőségben az egyesület részéről Rónay Gyula titkár és Török Pál pénztárnok, valamint a többiek, u. m.: Angyal István, Weisz Manó, Tarjányi Lajos, ifj. Rónay Gyula, Szöllösy János, Kovács Andor, Kovács Lajos, Stehlinszky Samu és Gémes Béla fáradoztak s egyikük másikuk igazán odaadó és önzetlen munkát végeztek az egyesület érdekében. A szintén házilag kezelt italok kimérése körül pedig *Tarjányi Béla* fáradozott.

A mulatság mindvégig emelkedett hangulatban folyt le s a késő éjjeli órákba is benyullott.

Minthogy a háziasszonyok és leányok és a rendezőség tagjai nagyarányú elfoglaltságuk miatt a mulatságban nem vehettek részt, a figyelmes rendezőség, a háziasszonyok és leányok tiszteletére folyó hó 6-án a „Polgári Olvasókör“-ben rendezett egy kedélyes vacsorát, ahol zene mellett sokáig jó hangulatban elmula-toztak.

Bár általánosságban tehát csak a legnagyobb elismeréssel emlékezhetünk meg a lefolyt mulatságról, egy körülményre azonban rá kell mutatnunk, amely nagyban rontotta a helyzetet.

Ugyanis a rendezőség *Veesey Ferencz* losonczy forgalmi vállalatától egy autót bérelt, a

mely a közönség ki- és beszállítására volt hivatalva. S a vállalat, dacára, hogy a horribilis árnak felét előre megkapta, olyan rongy gebét (!) küldött, hogy mikor átvergődött a pincei és osgyáni hegyeken s nagy elkésve beczammogott a városba, itt teljesen felmondotta a szolgálatot s hasznavehetetlennek bizonyult.

E miatt pedig sokan boszankodtak, a kik szerették volna az autót „megkaparítani“ s a kínálkozó jó alkalmat nem tudták kihasználni.

Reméljük, hogy az egyesület a legszigorubb megtorló lépéseket tesz ezirányban.

Egyébként a bevétel . . . 1299 kor. 44 fill.
a kiadás 824 kor. 5 fill.

a maradvány tehát . . . 475 kor. 39 fill. volt.

A jótékony célú tekintve, sok felülfizetés történt, még pedig felülfizettek: *Farkas Zoltán* 20, *Rimaszombati konzervgyár* 10, *Rábely Károly* 8, *Ródosi Ignác*, id. *Institórisz Endre* 5—5, *Cseh István* bíró, *Weisz Manó*, *Szabó József* m., *Majoros József* 4—4, id. *Rábely Miklós*, *Takács Ferencz*, *Bródy József*, *Soós Gyula* 3—3, *Maros Károly* 260, *Gottwald Henrik* 210, *Kosko Lajos*, *Angyal László*, *Blumenthal Gyula*, *Krausz Simonné*, *Józsa Adolf*, *Szarvas Gizi*, *Tigerman Adolf*, özv. *Enyedi Miksáné*, *Gémes Béla*, *Nagy Sámuel*, *Császár Pál*, *Perecz Béla*, *Jávorszki László* 2—2, *Mikó József*, *Molnár Gerő*, id. *Vondra János*, *Fábry Zoltán*, *Reisz József*, *Konszky András*, *Steiner Bernát*, *Breuer József*, *Kardos József*, *Koztra István*, *Gyulai János*, *Cziner József*, *Jákai Kálmán*, *Váczai Kálmán*, *Dobránzsky János*, *Dobránzsky Imre*, *Hoselitz Gyula*, *Koreny Pál*, *N. N.*, *N. N.*, *Krausz Simon*, *Páricska Péter*, *Vámosi Ödön*, *Szénási Szabó Mária*, *Reiner Andor*, *Belján Antal*, *Galambos József*, *Krausz D. Dezső*, *Galamb Kálmán*, *Dickmann Dezső*, id. *Vozáry Sámuel*, *Jeszenszki Samu*, *Hank Andor*, *Kuchta Dániel*, *Durda János*, *Vietórisz Gyula*, *Csintalan János*, *Stehlinszky Samu*, *Miskolczy Lajos*, *Hlozek Gyula*, *Szoyka Pál*, *Hlozek János*, *Horváth György*, *Vladár József*, ifj. *Kovács József*, ifj. *Vondra János*, *Simon László*, *Csizi Kálmán*, *Bónis Bertalan*, *Murányi László*, *Neuman Herman*, *Teleszniczky Ede*, *Zavadzsky Ede*, *Dobó Géza*, *Kocsis János*, *Kovács Lajos*, *Konyha Béla*, *Rakottay Danó*, *Márkus Miklós*, *Tantes Gusztáv*, *Ács József*, *Rózsa Lajos*, *Ádám János*, *Majoros János*, *Szöllösi László*, *Izsák Sándor*, ifj. *Káposztás József*, *Murányi Béla*, *Hlozek István*, *Takács János*, özv. *Hlozek Jánosné* 1—1 korona, *N. N.*, *Kolos Zoltán*, *Szabó Andor*, *Kovács Andor*, *Kozma Imre*, *László István* 60—60 fillér, *Friedman Nándor*, *N. N.*, *Toldy István*, *Kemény Izsó*, *Marosi István* 50—50 fillér, *Ernyei Károly*, *Lehotai János*, ifj. *Loffai János* 40—40 fillér, *N. N.*, *N. N.*, *N. N.* 20—20 fillér.

Mulatság. A Losoncz—Apátfalva község közönsége, *Schmeichler Alfréd* védnöksége alatt, augusztus hó 18-án délután *Kosola Ödön* Losoncz-apátfalvai fürdő kerthelyiségében, önkéntes tüzoltósági felszerelésének fedezésére, jótékony-célú nyári mulatságot rendez személyenkint 1 kor. belépti díj mellett. Kedvezőtlen idő esetén a mulatság augusztus hó 20-án lesz megtartva. A mulatságon lesz dalárda hangverseny, szépségverseny, világposta, tombola, tűzijáték, konfetti-csata, katonas és cigányzene.

Gyanus haláleset. Tiszolczen mult pén- teken *Baran András*sal együtt élő asszonynak egy gyermeke tüdőgyulladásban meghalt, s másnap a kis *Csizik Mária*, az elhaltnak 4 hónapos testvére, kinek előző napon látszólag semmi baja nem volt, szintén meghalt. A gyanus halálesetet bejelentették a bíróságnak, mely elrendelte a kis gyermek hullája felboncolását. Ez hétfőn: 5-én meg is történt, s dr. *Zehery István* és dr. *Kármán Aladár* boncoló orvosok megállapították, hogy a kis gyermek természetes halállal halt meg.

Búcsúzás. Mindazon barátainknak és jó- akaróimknak, kiknek jóindulatát és szeretetét e városban szüleimnél való hosszas tartózkodásom alatt megszerezhettem, s kiktől most elköltözé- sem alkalmából egyenként búcsút nem vehetek, ez uton mondok meleg és szívélyes „Isten hoz- zád“-ot azzal a kérelemmel, hogy engem jó emlékekben megtartani sziveskedjenek. En min- dig szeretettel fogok visszaemlékezni e város falai között töltött időre. — Rimaszombat, 1912. augusztus 9.

Singer Rezső,
dévaványai rabbi.

Vasutépítési munkálatok. A Rima- szombat—poltári vasutvonal építése rohamos léptekkel halad előre. Az építésvezető főmérnök: *Waldmann Alfréd* folyó hó 9-én megvált állásától s a vállalkozó *Schiffer Miksa* mérnök jelenlétében átadta az építkezés vezetői tisztségét *Schiller Dénes* mérnöknek.

Riadalom a vizesek között. A vá- ros éjszakkéleti oldalán kezdődő és a Szijjártó- utczába, vagy jobban mondva a malomszögbe torkolló ugynevezett *temető patak* beboltozását már hetekkel ezelőtt megkezdették. A munká- latok a Rimától kezdve felfelé haladnak a régi gimnázium mellett, s legyünk őszinték: igen szép beton-munkát végeznek. Megtörtént azon- ban, hogy folyó hó 6-án nagy vihar vonult át városunkon s hirtelen sok eső esett le. A viz- nek pedig az a tulajdonsága, hogy nem felfelé törekszik, mint a füst, de lefelé és a mit utjá- ban talál, azt rombolja és sodorja magával. Így történt azután, hogy a megáradt patak a tor- kolatánál megkezdett szép munkát nagy ves- zéllyel fenyegette s a vizes mérnöki kar a nagy veszedelmen csak úgy tudott segíteni és a nagy károsodástól menekülni, hogy a munkálatoknál készített deszka gátakat hirtelen átvágatta, hogy a víz el ne vigye a friss beton építményeket. Mi nem vagyunk szakemberek, de talán jobb lett volna felülről kezdeni a temetőnél, a hol a patak egész nyáron teljesen ki van száradva.

Rászakadt a föld. A Rimaszombat—pol- tári vasutépítés második vonalszakaszán f. hó 6-án csaknem végzetes baleset történt. *Manail Dezső* egy 30 éves szerb munkás az anyagter- meléssel foglalkozott, miközben az előző napi esőzéstől meglazult föld rászakadt, s az erőtel- jes embert maga alá temette. Bortatörést és belső sérülést szenvedett a szerencsétlen ember, kit sulyos sérülésével késő este a közkórházba szállítottak.

Közkórházi betegforgalom. Az utób- bi években rohamosan fejlődő s haladó korról a gyógytényezők tekintetében minden irányban lépést tartó Gömörmegyei Közkórház 1911. évi működéséről és betegforgalmáról dr. *Löcherer Tamás* közkórházi igazgató-főorvos most adta ki gondosan összeállított füzetben a szokásos jelentést, melyben a pontos statisztikai adatok is közöltetnek. A füzet elején általános értesítés van, melyből megtudjuk, hogy a 138 ágygyal felszerelt kórház élelmezése, felszerelése milyen. A betegápolást, kiszolgálást, főzést, mosást 12 irgalmas rendű apáczá végzi. Az orvosi könyv- tárt dr. *Löcherer Tamás* igazgató mult évben is gyarapította. A napi ápolási díj 1 korona 74 fillér volt. A felügyeletet *Lukács Géza* alispán elnöklte mellett a kórházi bizottság gyakorolta. A személyzetet képezte: az igazgató-főorvos, két osztályvezető orvos, gondnok, ellenőr, 12 apáczá, intézeti okleveles szülésznő, 1 kapus, 1 háziszolga és 1 irodaszolga. — Az 1911. évben felvétetett a kórházba 1011 fi, 705 nő, maradt 1910-ről 74 fi, 61 nő, összesen ápolatott tehát 1881 egyén; járólaga 862 egyén részesült 1293 rendelésben. — Ápolási nap volt 47157. Egy egyénre átlag 25 ápolási nap esett. Legtöbb beteg volt márcziusban: 340, legkevesebb juni- usban: 225, napi átlag 129 volt. A betegek 17 vármegyebeli illetőségűek voltak s gömörmegye- beli 1474 volt. A százalékos gyógyulási ered- mény kimutatásából megtudjuk, hogy az 1881 egyén közül gyógyult 1158 (61.5%), javult 367 (19.4%), nem gyógyult 108 (5.7%), meghalt 116 (6.1%), további ápolás alatt maradt 1912-re 132 (7.0%). A dr. *Kármán Aladár* és dr. *Sig- mund József* osztályvezető orvosok által össze- állított részletes betegedési kimutatás után dr. *Löcherer Tamás* igazgató az 1911-ben végzett kimutatását és gyógyulási eredményét ismerteti. Végeztetett összesen 321 nagyobb műtét. Az operáltak közül 270 gyógyultan, 38 javultan, 6 gyógyulatlanul távozott és 7 meghalt. A kór- házban 11 elmebetegét ápoltak. — A pénztári kimutatás szerint bevétel volt 126503 kor. 24 fillér, kiadás 123461 kor. 66 fillér, 3041 kor. 58 fillér volt a pénztári maradvány. A füzet végén az 1911. évi zárszámadást közli *Drás- kóczy István* gondnok és *Tibély László* ellenőr. A jövedelem kimutatásnál 38048 kor. 89 fillér követelés van feltüntetve mint ápolási díjhatra lék s végül ismertetve van a kórházi forgó- és tartaléktőke kimutatás. A forgó tőke: 20000 korona, a tartaléktőke 21033 korona 02 fillér.

Eucharisztikus kongresszus. Az ájtatosság fokozására s a szentségimádásra alakult ugynevezet eucharisztikus — hitbuzgó társaságok, melyek minden országban megalakultak, s időnként nemzetközi kongresszusra jönnek össze, az idén szeptember hó 12-től kezdődőleg Wienben gyülekeznek a kongresszusra. A római katolikus hívek vallásos érületének fokozására létesített ezen összejövétel iránt óriási érdeklődés mutatkozik az egész művelt világban, a király, s az udvar tagjai, a legelőkelőbb egyházi és világi, katonai és polgári előkelőségek fognak azon résztvenni. Coburg Fülöp herceg a patronatusához tartozó egyházak papjai részére utiköltség fejében 1500 koronát adott át *Sipeki* Balás Lajos megyéspüspöknek, ki azt a kongresszuson résztvenni kívánó lelkészek közt kiosztja. A megyéspüspök felkérésére a kongresszus bizottságaiban hölgytagok is résztvesznek, s vármegyénkből mint halljuk, gróf *Andrássy* Gézánt, báró *Luzénszky* Henriknét, dr. *Löcherer* Tamásnt és *Putnoky* Mórnt kérte fel a püspök a részvételre.

Alapszabály jóváhagyás. A nagymagyar kir. belügyminiszter ur a balogtamási olvasóköri alapszabályait jóváhagyta.

A toronyépítés. A helybeli ref. templom új toronyának építési munkálatai serényen folynak s *Majoros* József vállalkozó mult szombaton estefelé nagy közönség élénk érdeklődése mellett helyezte el a gömböt és a csillagot a torony tetején. A gömbbe még idelent betették a hermetice elzárt üvegbe illesztve az építésre vonatkozó aktákat s aztán csiga segítségével felhúzták a magasba a hatalmas gömböt. Hajmeresztő látvány volt a magasban teljes biztonsággal mozgó *Majoros* munkája s míg ő odatent teljes nyugalommal és hidegvérrel végezte a dolgát, idelent ugyancsak futkározott a hideg a nézők hátán. A villámhárítóval ellátott toronytető most már szépen bontakozik ki az állványok mögül.

Dinamitrobbanás. Lipták András bányamunkást a Dobsina város határában lévő Wohl tárnában a mult napokban az éreztetés közben véletlenül ott maradt dinamit patron felrobbanása folytán súlyos sérüléseket szenvedett. Beszállították Dobsinára.

Nagy lögyakorlatok. A kassai hadtest keretébe tartozó összes tüzérségi ezredek már hetek óta Rimaszécs környékén végeznek éles töltenyekkel lögyakorlatokat. A gyakorlatok még e hó 23-ig fognak tartani s azután elvonulnak a tüzérek Kassa felé a Sajó-völgyön, hogy a hadtestgyakorlatokban részt vegyenek. Az ágyu puffogatásokat naponta délelőtt 5 órától 10 óráig lehet hallani városunkban is, a helyszínén pedig sok szemlélője van a robbanó lövegeknek, melyeket sokáig nem fogunk látni vármegyénk területén.

Gyermekek vizsgálata. A füleki Ehrlich G. Gusztáv-féle zománczedény gyárban az itteni állami gyermekmenhely kötelékébe tartozó 10 fiugyermek tanonczként nyert alkalmazást s a gyermekek ottani gondozása és a gyár megszemlélése céljából f. hó 10-ikén *Ruffy* Pál min. tan., az állami gyermekmenhelyek felügyelője Fülekre érkezett s meghívta a vizsgálathoz a rimaszombati áll. gyermekmenhely igazg.-főorvosát: dr. *Heinrich* Bélát is.

Helyreigazítás. Az állatvásártereken termett fű felhasználására vonatkozó tilalomról mult számunkban irt czikk harmadik bekezdésében az itteni vásártéren termett széna értékére vonatkozólag a szedő hibája folytán téves számadat került ki, amennyiben 24 év alatt a veszteség 108412 koronában van feltüntetve. Ezt most helyreigazítjuk, mert a 24 évi veszteség 208512 koronát tesz ki.

Kitüntetett gyermekgondozók. A rimaszombati áll. gyermekmenhely központi telepén kihelyezett államilag gondozott gyermekek jó gondozásáért a belügyminiszter három tápanyát tüntetett ki díszes elismerő oklevéllel és pedig: *Lőrincsik* Görgynét, *Gregus* G. nént és *Kalocsay* nént.

Köszönetnyilvánítás. Mindazon jó barátaink és ismerőseink, kik felejtethetetlen jó férjem és atyánk gyászos elhunytá alkalmával részvétükkel fájdalomunkban osztoztak és azt enyhíteni iparkodtak, fogadják ez uton is hálás köszönetünket. — Rimaszombat, 1912. aug. 8.

Özv. *Kern* Adolfné és gyermekei.

Anna-bál Várgedén. A rimaszombati általános ipartestület mult vasárnap mulatsága miatt a *várgedei Anna-bált* elhalasztották, mert a rimaszombati fürdőlátogató közönség e mulatság iránt nagyon érdeklődött és remélhetőleg nagy számmal vesznek azon részt. A mulatságot ma, vasárnap tartják meg.

Mükedvelő előadás Ratkón. A ratkói tanuló-ifjúság f. hó 15-én Ratkón a városháza nagytermében az új színpad javára táncmulatsággal egybekötött mükedvelői színi előadást rendez.

Miért nincs öntöző csap az Erzsébet- és Tompa-tereken? Ezt a kérdést intézték már többen és többször mihozzánk. Mi a kíváncsiakat a városi magisztrátushoz utasítottuk, mert ott kaphatnak erre biztos felvilágosító választ. De azért mi is adhatunk erre feleletet: vagy azért, mert arról megteledkeztek vagy nem óhajtanak oda öntöző csapot. Ha az első eset áll, az egy kis emberi gyengeség, de ha a második eset áll, az már határozott mulasztás. Az igaz, hogy ma még az Erzsébet-tér az ottani háztulajdonosok kívánságára, a házak értékének növelése céljából egy piszkos bacilusterjesztő vásártér, melyet, bár vízvezetékünk már van, ezután is hetenkint csak egyszer: szombaton este fognak az öntöző kocsival úgy ahogy megöntözni. De jövőben, majd ha az elmék jobban fognak világosodni és a közegészség faktorai is ebbe erélyesen belé fognak avatkozni és kereskedőink még szebb kirakatokkal fogják a sétálókat üzleteikbe beédesgetni, bizonyára az nem esirke és zöldség-piacz marad, de új Szeged és Pápa stb. városok példájára egy szép park, hol a kereskedések az értékes bazár nevet fogják felcserélni. — A Tompa-tér azonban már ma is a nagy költő halhatatlan emlékére létesített díszter, hol a parkot ápolni kell, mit a város nagy költséggel évről-évre teljesít is. És ott a közönségnek pihenő és hűsítő, az idegeneknek pedig kell, hogy gyönyörködő helye legyen. Ki tehát onnan a szobrot és kerítését rongáló gyerekekkel és pesztonkákkal a régi temetőbe, a mostan szintén nagy költséggel létesített gyermek játszótérre és e parkot nagyon kell ápolni és öntözni. Kaczagva szemléltük a mostani nagy hőségben, hogy e helyet a tűzoltóság drága pénzen vett s kizárólag e célra tartandó tömlőjével két kertészlegény nagy ügygyel bajjal és a tömlőnek a park kerítésen való áthuzgálásával volt kénytelen az *Andrássy*- és *Ferenczy*-utczák sarkáról megöntözni. Egy pesti ember mondotta, hogy szépen nézne ki a Baross-tér is, ha a Rott-nbiller-utczából öntöznék. Ajánljuk tehát a városnak még most is idejekorán, hogy az Erzsébet-tér 4 sarkán, a Tompa-téren pedig a postával szemben lévő elhagyott kútnál állítson fel egy öntöző csapot, mert úgy jár, mint az építész, ki emeletes házat épített lépcsők és illemhelyek nélkül.

Balesetek. A Rákóczy-utczában a temető patak átboltozásánál a mult héten folyó hó 6-án egy napon két baleset is történt. A 87 éves öreg koldust: *Batta* Andrászt ugyanis az anyagot szállító kocsit — mikor a síneken át akart haladni — elütötte úgy, hogy az öreg ember a mélybe zuhant, s bordáit törte. Beszállították a kózkórházba. — Ugyanazon napon egy ilyen anyagszállító kocsit mellett a sikamlós uton megcsuszamlott *Stamenkovics* Péter munkás lába, s a munkás elesett. A kocsit kereké átment mellkasán. Szintén a kózkórházba szállították, sérülése jelentéktelennek bizonyult, s már gyógyultan el is hagyta a mai napon a kórházat.

Pusztító tűz Trizsben. Trizsben mult hó 29-én d. u. fél 3 órakor tűz ütött ki. Leégett 4 lakóház, 4 csűr, gazdasági felszerelések, 1 ló és baromfiak. A tűz a nagy szárazság miatt óriási gyorsasággal terjedt, a mit vízhány miatt nem lehetett meggátolni. Szerencse volt, hogy a szél nem ellenkező irányban fújt, különben az egész falu elhamvadt volna. A tűz még másnap reggel is tartott. A kár annál nagyobb, mivel az összes buza és takarmány termékek már be voltak takarítva, azok is porrá égtek. Van olyan, akinek csupán a rajta lévő ruhája maradt. A kár 12000 korona. A tüzet gondatlanság okozta.

Betörések. Városunkban ez idő szerint annyi idegen és megbizhatatlan elem tartózkodik, hogy a közbiztonságra kettőzött figyelem-

mel kell örködni rendőrségünknek. A lefolyt héten egymásután három betörést követtek el ismeretlen tettesek és pedig a Zöldfa, a régi Korona és a vasuti állomás mellett lévő Prinz-vendéglőben. Mindenütt italokat, pénzt és dohányárakat loptak az éj sötétjében zavartalanul működő betörők. A szerdán éjjel elkövetett Prinz-féle betörésnél nagy szakértelemmel az ablaktáblát emelték ki a tettesek s a Wertheim szekrény kifeszítését is megkísérelték — eredménytelenül. A betöréses lopásokról következő tudósítás számol be: Folyó hó 4-én *Drucker* Herman koresma-üzletét ismeretlen tettes feltörte s a kármentőből 50 korona készpénzt, szivarokat és zsebórát elvitt. — Folyó hó 6-án *Kohn* Bertalan koresma-üzletét törték fel s abból 100 korona készpénzt, füstölt husneműt, asztalkendőket s nagyobb mennyiségű szivarokat vittek el. — F. hó 7-ikén *Princz* Bertalan koresma-üzletét törték fel s onnan 40 korona készpénzt, különféle szivart, füstölt husokat, 12 üveg cognacot és drágább szeszes italt vittek el s a vas pénzszekrényt is fessegették, de eredménytelenül. Ugyancsak f. hó 7-ikén éjjel *Princz* Bertalannál szálláson levő *Szücs* György utazó kárára 19 drb fa pipát, 19 drb bőr pénztárczát s 19 drb különféle zsebkést, *Farkas* Mihály munkás kárára 2 drb kabátot, egy nadrágot, egy mellényt és 3 drb. zsebórát, összesen 60 korona értékben elloptak. — Ugyancsak akkor éjjel *Szloboda* Béla timár-segédttől, ki a vasut mentén aludt, nyakából óráját levágták és 3 darab új inget elvitték tőle. Mindezeket egy személy követte el. A rendőrség — mely *Takács* János őrmester vezetésével legnagyobb eréllyel látott hozzá a tettes kézrekerítéséhez — folyó hó 8-án *Plaidicsko* István körtvélyesi illetőségű csavargó személyében kinyomozta a tettest, ki hosszas tagadás után az összes betöréses lopásokat töredelmesen beismerete. Megjegyzendő, hogy nevezett hasonló tettekért már 2 évi börtönbüntetést szenvedett s fogságából most szabadult ki. A tárgyak és a pénz kevés kivétellel megvannak. Az illetőt az ügyészségnek adták át.

Külföldi állatok szaporodása az állatkertben. Rendkívül érdekes kísérleteket végeztek az állatkertben több melegvidéki állatfajjal, hogy vajjon szaporodik e nálunk. Sikerült a japáni szika-szarvas, az indiai kis antilopok, az amerikai hatalmas vapiti-szarvas és az ausztráliai kenguruk szaporítása, amennyiben mindezeknek a szép állatpároknak egy-két fia született az utolsó időkben.

Tátraszéplak-csorbatói villamos vasut megnyitása. A tátrai villamos vasut igazgatóságának hivatalos értesítése szerint a Tátraszéplak-csorbatói villamosvasut szombaton átadott a közforgalomnak. A rendes vonatok indulnak Tátraszéplakról Csorbatóig reggel 8 óra 33 perczkor, déiben 11 óra 44 perczkor, délután 2 óra 12 perczkor, 4 óra 15 perczkor és este 8 órakor. Csorbató állomástól Tátraszéplak felé reggel 7 óra 50 perczkor, 9 óra 34 perczkor, déiben 1 óra 30 perczkor, délután 3 óra 10 perczkor és 5 óra 50 perczkor indulnak. A menetidőtartam Tátraszéplak és Csorbató között felfelé 50 percz, lefelé 40. Itt említjük meg, hogy a villamos Poprádról most már az új pályán halad Felka felé az átjáró hidon keresztül.

(B-tt.) Tekintetes Szerkesztőség! A várgedei gyógyfürdőben a mai alólírott napon olyan dolog történt, hogy mi, ha szemtanui nem letünk volna az esetnek — és a fürdőtulajdonos mondta volna el — mesének tartottuk volna. — Egy embert, a ki régtől reumába szenvedett és a saját lábain bejönni nem tudott, de még rá állani se, a mai napon kocsiról 3 ember hozta be a fürdőbe s ott 1 órai fürdés után saját lábain ment ki a kocsihoz, a hol embereit, a kik besegítették a fürdőbe, jó megvendégelte. Ezt saját kezeink aláírásával bizonyítjuk. — Várgedén, 1912. aug. 8-án Tomoryné, Klein Hermann, Marmor-tein Hermanné, Reschafsky Józsefné, Kovács Lipótné, özv. Neumann Hermanné, Héthyné, Karla Bertáné.

Köszönetnyilvánítás. Mindazok, kik felejtethetetlen testvérünk, illetve nagybátyánk: Főtisztelendő *Török* István kistályai volt plébánosnak elhunytá alkalmából szíves részvételükkel mély fájdalomunkat enyhítették, fogadják hálás köszönetünket. Rimaszombat és Kistálya, 1912. augusztus hó. *A Török-család.*

Városi mozik. Csak nem régen foglalkoztunk lapunk vezető helyén bővebben a városi mozik kérdésével. Most pedig már azt olvassuk a fővárosi lapokban, hogy *Szabadka* városa három moziért engedélyt a belügyminisztertől. Talán a mi városunk is kérhetne egyet, mert ugyis mindent elvisz a víz. Vagy talán arra vár, hogy majd egy élelmes mozistól fogja az engedélyt drága pénzen megvásárolni, a mit a minisztertől most még ingyen kaphatna. Ugy járunk majd, mint a villamos művekkel.

Istvánnapi nagy ünnepély a Margitszigeten. A gróf. Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter kormányzata alatt álló Gyermekszanatóriumot a nagy közönség magyar viszonyok mellett valóban páratlan érdeklődéssel karolta fel s ugyanoly mértékben támogatta e gyermekvédelmi mozgalmat az állam is. Ezáltal vált lehetővé, hogy aránylag rövid idő alatt most már a második gyermekszanatórium létesítése közeledik a megvalósuláshoz. Ezen célból adott kivételesen engedélyt a Fővárosi Közmunkák Tanácsa ahhoz, hogy Szent István napján a Margitszigeten egész napra terjedő ünnepélyt rendezhessen a Gyermekszanatórium Egyesület. Az országos ünnepélyre oly műsört állapított meg a rendezőség, amely alkalmas arra, hogy Szent István napján a fővárosba rándulóknak eseményes ünnepe legyen a Gyermekszanatórium javára rendezendő margitszigeti ünnepély. Nevezetesen a kizárólag egy koronában megállapított szigeti belépő-díj ellenében az összes látványosságok megtekinthetők lesznek. Gróf *Andrássy* Gyula, a MAC. elnöke egy országos atletikai verseny céljaira engedte át a szigeti sport pályát, a Magyar Athletikai Club pedig értékes sportprogramról gondoskodott, a melyet belépő díj nélkül rendez az Istvánnapi közönség számára. — Az egyes sportszámok között a Budepesti Lyra Dalkör fog dalárversenyt tartani *Kaszás* Gyula karnagy vezetésével. — A sziget fedett folyosóján egyik oldalon az Apolló projectograph sorozatos előadást tart ugyancsak ingyen humoros mozgó fényképekkel. Ugyancsak érdekes lesz Emmerling nagy tűzijátéka és az a tombolajáték, amelyet ezen célra a pénzügyminiszter engedélyezett. Az ünnepély színhelyén semmiféle külön belépődíj, sem jótékony árusítás nem lesz. A szigetre a hajó menettértijegy fenőttek részére 1.40 kor., gyermekek részére 60 fillérben állapított meg. Bárczy István polgármester külön omnibuszjáratot engedélyezett az Istvánnapi ünnepélyre, amennyiben a főváros forgalmas helyeiről társaskocsik fogják a közönséget a szigetre szállítani, a mindazok, akik az omnibuszokon váltják meg egy koronás jegyeiket, minden külön fuvardíj nélkül szállíttatnak a szigetre. Azonkívül ingyen automobil járatokról is gondoskodik a rendezőség, amelynek főtörekvése, hogy a közönség egy nagyszabású ünnepélyben részesüljön minden nagyobb megterhelés nélkül. Részletes felvilágosítást telefon útján is (82—82) bárkinek ad a Gyermekszanatórium Egyesület központi igazgatósága (Stáhl-utca 15.).

Elgázolt gyermek. Vizesrét községben f. hó 5-ikén Sesztina Ferencz 2 éves gyermekét Jakustyán András martonházai lakos kocsija keresztülgázolta, minek folytán nevezett azonnal meghalt. A hulla boncolása a nagyrőcei bíróság által f. hó 7-én eszközöltetett.

Szódavizgyártók figyelmébe. A miskolczi kereskedelmi és iparkamara figyelmezteti a szódavizgyártókat, hogy a belügyminiszter a korábbi szabályzat hatályon kívül helyezésével újabbat adott ki, a melynél már a kereskedelmi és iparkamara által a szódavizkészítők érdekében előterjesztett javaslatok figyelembe vétettek. Így a félliteres szifonok kötelező használata nem 1913, hanem csak 1916. jan. 1-től van elrendelve és literes palaczkot szabad még az utóbbi időpontig használni. Könnyítés van az új szabályzatban a palaczkjelzésre 1914. jan. 1-ig, továbbá a kifogásolt felszerelések elkobzására nézve is.

Kirándulás Csuntavára. A Kárpát-egyesület gömöri osztálya igen kellemes kirándulást rendez f. hó 10—11-én a természeti szépségekben gazdag Csuntavára. A kirándulást, melyben hölgyek is részt fognak venni, *Horváth* Sándor, az osztály lelkes elnöke rendezi. Jelentkezni nála még mindig lehet.

Verekedés. Détér községben f. hó 4-én *Ádám* Andrásné 62 éves öregasszonyt özv. Konya Józsefné annyira összeverte, hogy eszméletlen állapotban szállították lakására. A verekedés oka az volt, hogy *Ádám* Andrásné terheltnek a vejét lopásért a csendőrségnél feljelentette.

Elfogott gépész. Komlósi István gép-fűtő és asztalos Cserencsény, Bakostörék, Rimaróhá és Felsősziklás községben több rendbeli munkát felvállalt s erre több mint 400 koronát telvelt és megszökött. Nevezetesen a csendőrség f. hó 8-ikán a helybeli kir. ügyészség fogházába bekísérte.

Telefonrongálás. Sánkfa és Licze között, az utvonalon Szobonya János 15 éves és Tamás József 13 éves licei lakosok a telefon vezetékét megrongálták úgy, hogy a porcellán szigetelőket kövel ledobálták, minek következtében a drót leesett, s a drótból 5—6 méter hosszúságot levágtak. Ellenök a nyomozás elrendeltetett.

Leccapott a villám. Folyó hó 6-án nagy vihar vonult át Csiz felett. Ez alkalommal a villám a Csiz fürdői állomásba is beütött. Szerencse azonban, hogy bár a váróterem telve volt közönséggel, senkinek baja nem esett. Csúpan az ottan ácsorgó bérkocsi 2 lova esett össze az ijedségtől, de komolyabb baja ezeknek sem történt. Az indóház fedelét azonban a villám leverte.

Szemgyógyintézet van Miskolczon.

A gabonaszállítás gyorsítása. A miskolczi Kereskedelmi és Iparkamara az ideai gabonaszállítás lehető gyors és akadálytalan lebonyolítása érdekében a következő felhívást adta ki a kerületbeli kereskedő társulatoknak, valamint felhívja erre a kerületbeli többi terménykereskedők figyelmét is:

„Az ideai gabonaforgalom lehető gyors és akadálytalan lebonyolítása érdekében Kamaránk a szükséges tárgyalásokat a m. kir. államvasutakkal megtartván, van szerencsénk a következőkről értesíteni, kérvén, hogy szakmabeli tagjait ezekről sürgősen tájékoztatni sziveskedjék: a m. kir. államvasutak az állomási berendezéseket lehetőleg máris bővítette, de különösen is kérjük, hogy kerületünk gabonaforgalmi állomásain ideiglenes rakhelyiséget is létesítsen, a hova a felek gabonaküldeményeiket befuvarozhassák. Egyben behatóan kértük, hogy kellő számú mérlegekkel láttassanak el az állomások, továbbá a mérlegek jó karban tartassanak, a mérlegelés igen gondosan történjék és a súlyhiányok a legfigyelmesebben kerüljenek el.”

A magy. kir. államvasutak miskolczi üzletvezetősége — mint ezt kamaránkkal közölte — szives előzékenységgel rajta lesz, hogy a kellő kocsikat a feleknek rendelkezésre bocsássa s a személyzetet utasította a gabonaküldemények lehető gyors továbbítására.

Ennek érdekében azonban behatóan kérjük a szállító feleket, hogy saját érdekükben a gabonaküldeményeket lehetőleg korábban jelentsek be az állomástönökségnél a *gabonaforgalmi naplóba* való felvételre, a mi díjtalan. Erre különös súlyt kell helyeznünk, mert az állomástönökségek kötelesek a bejelentést sorrend szerint felvenni s a feleket kellő időben értesíteni, hogy gabonaküldeményeik elszállítására mikor kerül a sor. A küldemények ugyanis a gabonaforgalmi naplóban való előjegyzésük sorrendjében szállítandók el.

Kérjük azon szállító feleket, akik megfelelő takaróponyvakkal rendelkeznek, hogy ezeket küldeményeik gyors elszállítására érdekében lehetőleg bocsássák a vasut rendelkezésére, mert így lehetővé van téve nem állítható fedett kocsik hiányában a nyitott kocsikban való elszállítás.

Általán kérjük a t. gabonakereskedő urakat, hogy a m. kir. államvasutak tönökségeit a nehéz feladatuk teljesítésében szívesen és erélyesen támogassák, a mit Kamaránk el is vár és bizton remél, mert csak kölcsönös bizalom és közreműködés esetén remélhető a jogos érdekek kielégítése.

Hazánk jelen hitelviszonyai mellett különös gond termésünk gyors értékesítése s azon előnyünk kihasználása, hogy a világpiacra legelőször jelenhessünk meg termésünkkel és így Kamaránk nagyon behatóan kéri és várja ez ügyben gondos és pontos eljárását.”

CSARNOK.

Dal a családi pótlékról.

Sikamlós tárgyba fogtam most bele,
Ne csapjon arczul a „morál” szele;
Követ se dobjatok rám, emberek,
Azért, hogy ily témáról verselek.

Történt harmincz és néhány év előtt,
Hogy rámborították a lepedőt;
Két szép szem addig kacsintott felém,
A rózsalánczot mig föl nem vevém.

Kezetben vigan folytak a napok,
Nappal is ragyogtak a csillagok;
A hold éjjel napfényben tündökölt,
S én átéltem száz meg ezer gyönyört!

Végre oda lyukadt ki a dolog,
(Igy járnak ám, kik nagyon boldogok!)
Hogy annyira benépesült lakom,
Ki sem fértünk az ajtón, ablakon.

Bezzeg, a boldogság alább hagyott!
Nap sötétült, csillag lepotyogott.
A sok cipő, ruha, kalap, kenyér . . .
Bizony, kevésnek bizonyult a bér!

A gond, mint régi megszokott barát,
Szűk otthonunkban úgy ütött tanyát;
Szürkült a haj és szürkült a szakál,
Bár estig tartott a zsvaj s a bál! . . .

Kartársaim, a drága czimborák,
Küzdelmemet gyakran kikaczagák,
S én, mint bűnös, lehorgaszám fejem,
„Mea culpa” . . . mormogám csendesen.

Azt hittem már, föl sem derül soha,
Hiába vigasztalt a sok koma;
Hiába volt újabb keresztelő,
A régi kedvem csak nem jött elő.

. . . És ime most, tündéralom gyanánt,
A sors keze virányos partra ránt;
Édes gyümölcsöt termett a zsvaj,
Elköltözött lakocskámból a baj.

Családi pótlékomat megkapom,
Kartársaimat most én kaczagom;
Az sem bánt, hogy „Direktor” nem levék,
Hisz’ hússal van színültig a fazék!

Sőt egy korty borocskára is telik,
Az anyjukom bárhogy ellenkezik.
Dalra gyujtok, dalra, mint azelőtt,
S ha kell — tartunk újabb keresztelőt!

Ki tudja, hogy egy frisebb rendelet
Nem tolja-e partra a szekeret? . . .
Mert jöhet ám olyan kedvező idő,
Mikor új „pótléket” írnak elő!

Ezért, urak, meg kell fontolni hát . . .
Ne kerülgessük a picziny babát!
Ma már az is megeshetik velünk,
Hogy „Ö” teszi rózsássá helyzetünk.

Paal Gyula.

Nyilt-tér.

E rovat alatt közltekért nem vállal felelősséget a Szerk.

GRÜN ADOLF

rimaszombati szállítóval szembeni 210 korona követelésemet eladom. — **Czim:** a kiadóban.

Könyv bekötéseket

a legrövidebb idő alatt izlése-
:: sen, jutányos áron eszközöl ::

Rábely Miklós és Fia könyvkötészete

RIMASZOMBAT, Erzsébet-tér 9.

KASZINÓ-ÉPÜLET.

Polg. fiu- és leányisk. Poprádon.

A Magas-Tátra alján. Egészséges vidék. A német szó könnyen elsajátítható. Uri családoknál méltányos ellátás. — Felvilágosítással szívesen szolgál az igazgató. 6-7

Anna-bál.

Várgede fürdőn a szokásos „Anna-bál“

**aug. hó 11-én (vasárnap)
délután 4 órakor** lesz meg-

tartva. Ezen mulatságra már a vidéken is nagy az érdeklődés. Ellátásról a jó hírnevű vendéglős gondoskodik. 3-3

Tisztelettel:

a fürdő-kezelőség.

ELADÓ EMELETES HÁZ.

Rimaszombatban **Kossuth-u. 24. sz.** ház, melynek földszintjén **két bolthelyiség** és egy lakás, az emeleten pedig egy 4 szobás lakás van, a hozzátartozó mindenféle mellékhelyiségekkel szabad kézből eladó. — A vételár- és feltételek felől értekezni lehet ugyanott **Gondkivits Ferenczné** tulajdonossal. 1-*

Eladó épületanyag.

Koháry-utca 8. számú telken egy magtár-épület teljes anyaga jutányos áron eladó. — Bővebb értesítés nyerhető a **Kossuth Lajos-utca 33. szám** alatt lakó tulajdonosnál.

Ujságpapíros

(csomagoláshoz)

kereskedők,
mészárosok,
hentesek stb.

∴ részére ∴

jutányos áron kapható

e lap kiadó-
hivatalában.

Tanulóul

egy 13-14 éves fiu — ki magyarul helyesen írni és kifogástalanul olvasni tud, **nyomdásztanulóul**; továbbá egy másik 13-14 éves fiu — ki írni és olvasni tud — **könyvkötő-tanulóul** feltogadtatik **id. Rábely Miklós és Fia** rimaszombati könyvnyomdájába és könyvkötészetébe.

Vizvezetékek és csatornázást

jutányos részletfizetés mellett készít **HLOZEK JÁNOS** épület-műlakatos és vizvezeték berendezési vállalkozó **RIMASZOMBAT.** : - : **Telefon: 47. szám.**

Terveket, részletes költségvetéseket díjtalanul készítek. — Berendezési tárgyakkól állandó nagy mintaraktárt tartok, melyek bármikor megtekinthetők. — Jó és szolid munkáért a legmesszebb menő garanciát vállalok. — Szíves érdeklődésüket várva maradtam

teljes tisztelettel:

HLOZEK JÁNOS.

Százötven hectoliter za-

matos, 1911-ik évi kétszer

lehuzott boromat eladom.

A borokat kérem a **helyszínen** megtekinteni és megízlelni.

Sajószentpéter Dr. Orbán Barna.

Árverési hirdetmény.

1196—1912. sz. — **Feled** község **vásárjogának** bérlete az 1912-ik év december hó 31-én lejár, az ezután három egymásután következő évre **Feled** község-házánál az **1912. év augusztus hó 18-ik napjának** délutáni 3 órájában nyilvános árverésen haszonbérbe fog adatni a legtöbbet ígérőnek.

Árverési feltételek **Feled** község-házánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. **Feled, 1912. augusztus hó 6-án.**

Szécsi Oszkár, körjegyző.

Eladó kovácsszerszám.

Két évig használt, teljesen új **KOVÁCS-SZERSZÁM,** melynek értéke 800 kor., 280 kor.-ért eladó. : Értekezhetni : **KÁROLYI GÉZA,** gépészkovácscsal Nemesradnót. : U. p.: Rimaszécs.

FLEISCHER és T^SA.

GÉPGYÁRA és VASÖNTÖDÉJE KASSÁN, VÁM-UTCZA 11. SZ.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával czélszerűen s gondosan gyártott jóhírnevű gépeit a **nyári idényre,** nevezetesen :

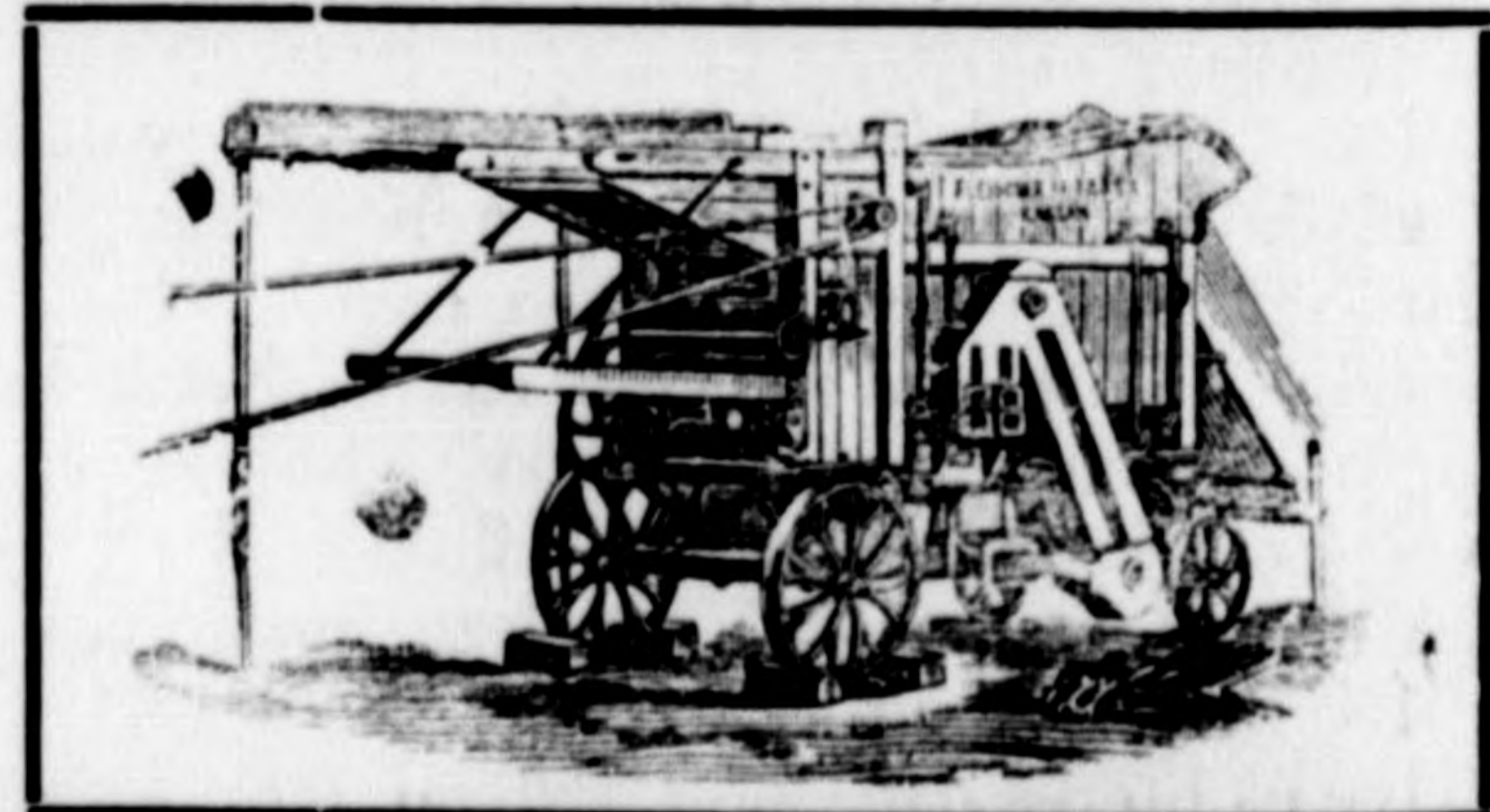
Cséplőkészleteit könnyű járással, járgány vagy gőzmozdony általi hajtásra.

Kézi cséplőgépeit járgány hajtásra is alkalmazva, szalmarázó készülékkel vagy anélkül. **Backer- és magtár-rostát,** továbbá mindennemű **szivattyukat, gőz-
gépeket és gőzkazánokat, szeszgyár-berendezéseket,** mint péld. **Henze-
főzőket, cukrosítókat, maláta-, burgonya-zúzó-
kat, malom-berendezéseket** stb.

Gépgyárunk gyártmányainak **jelentékeny készletét** állandóan raktáron tartjuk. 6-6

Gazdasági gépeink képes, valamint öntödénk gyártmányait árjegyzékét ingyen és bérmentve küldjük.

Hirdetéseket

mérsékelt áron

e lap részére

elfogad

a kiadóhivatal

Tompa-utca 10. és

Ifj. RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedő

Deák Ferencz-u. 20. sz.